

– Շատ ստոյգ է, ես էլ այդպէս եմ ճանչեր զինքը,– ըսաւ Խոսրով:

– Ես զինքը հրաւիրեցի, բայց ե՛կ տես, որ Յովնանու պէս խստակեաց մարդու ի՞նչ պատիւ կայ աշխարհիս վրայ, որ հաճոյական կարէնայ լինիլ. ոչ համադամք, ոչ անուշահոտ գինիք, ոչ նուագարանք, ոչ որսք, ոչ գեղեցիկ շէնք ոչինչ ազդեցութիւն չունին այդ աննման մարդոյն վրայ. անփոփոխ միեւնոյնն է ամէն զուարճութեանց առջեւ:

– Գուրգէն, կը սխալիս,– ըսաւ Խոսրով,– երբ երեք դաւաճանները կախադանին վրայ բարձրացան, կրնա՞ս զրուցել թէ զուարճութիւն չգգաց այդ մարդը, որ այնչափ աշխատէր էր զանոնք հոն բարձրացնելու համար:

– Երբ այդ անզգամները հոն այդ կախադանին տակ իրենց պատիժը պիտի ընդունէին, երբ մենք անտարբեր էինք եւ գրեթէ ականատես, ես տեսայ այդ մարդը տարուբեր եալ անխօս կը մտածէր. ինքն էր, որ Կողբաց վանահայրը քաշկռտելով եւ բռնի բերէր էր մեզի հետ, օրով առաջ խրատեց թէ իւր պարտաւորութիւնն էր այս մահապարտներու հոգեւոր պիտոյքը հոգալ, եւ վերջի վայրկենին իրենց պարզաբար ըսաւ թէ ի՞նչ յանձնարարութիւն որ ունէին կրնային հայր սուրբին զրուցել: Եւ երբ Մուշեղ հանելով իւր մատնին եւ քսակը յանձնեց, իր կինը եւ զակները յիշեց, ես տեսայ, որ հեռացաւ ծածկելու արտասուքը: Անոր համար ըսի թէ այդ մարդը մտքին միայն կը հնազանդի. բայց պէտք է գիտնանք թէ սիրտ էլ ունի: Նոյն միջոցին ես մօտեցայ իրեն եւ ըսի. «Յովնան, եթէ այսչափ կը ցաւիս այդ մարդոց վրայ՝ քու ձեռքդ է թողուլ, որ երթան»: Ի՞նչ պատասխան տուաւ ինձ, գիտե՞ք: «Դու տղայ ես, Գուրգէն, իմ ձեռքս բան մը չի կայ, ես դատաստանի վճիռն ի գոժ կը դնեմ, ես կը ցավիմ այդ մարդոց վրայ, որ արժանի եղեր են մահու, բայց շատ աւելի կը ցավիմ իրենց այրիներուն եւ որբերուն վրայ. բայց եթէ արդարութեան չի հսկեն Նոքա, որոց վերուստ ամենափոքր կարողութիւն տրուած է, յանցաւոր կը մնան առաջի աստուծոյ»: Չարմացայ իւր այս խորհրդածութեանց վրայ եւ իրաւունք տուի: